

Відділ освіти, культури, молоді та спорту Овідіопольської селищної ради

**ІНСТРУКЦІЯ
з охорони праці №
про надання першої долікарської допомоги з працівникам та учням
Овідіопольського ліцею імені Т.Шевченка
Овідіопольської селищної ради Одеського Одеської області**

**Смт. Овідіополь
2025 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ В.о директора Овідіопольського
Ліцею імені Т. Шевченка
імені Шевченка Овідіопольської
селищної ради Одеського району
Одеської області

№ _____
(дата)

ІНСТРУКЦІЯ з охорони праці № про надання першої долікарської допомоги працівникам та учням Овідіопольського ліцею імені Т. Шевченка Овідіопольської селищної ради Одеського району Одеської області

1. Загальні вимоги.

При нещасних випадках дуже важливо до приїзду лікаря своєчасно надати першу долікарську допомогу потерпілому. Контроль за організацією надання долікарської допомоги, наявністю та комплектністю аптечок, справністю пристосувань та засобів надання першої допомоги, а також навчання персоналу покладається на медичного працівника та адміністрації школи. Схема послідовності

дій при наданні першої долікарської допомоги.

1. Вивести потерпілого з оточення, де стався випадок.
 2. Вибрати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій.
 3. Визначити вид травми (перелом, поранення, опік тощо).
 4. Визначити загальний стан потерпілого, встановити, чи не порушені функції життєво важливих органів.
 5. Розпочати проведення необхідних заходів.
 - зупинити кровотечу;
 - зафіксувати місце перелому;
 - вживати реанімаційні заходи (оживлення): штучне дихання, зовнішній масаж серця;
 - обробити ушкоджені частини тіла.
 6. Одночасно з наданням долікарської допомоги необхідно викликати швидку допомогу
 7. Повідомити адміністрацію навчального закладу про те, що трапилося.
- Важливо знати обставини, при яких сталася травма, умови, які спонукали до її виникнення, та час, годину і навіть хвилини, особливо, коли потерпілий втратив свідомість.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Головне при наданні першої допомоги – якнайшвидше звільнити потерпілого від дії струму.

Для звільнення потерпілого при поразенні електричним струмом необхідно:

- вимкнути рубильник або викрутити запобіжник;
- вимкнути струмоведучі, мережу живлення.
- сухою палкою відкинути від потерпілого провід, який

знаходиться під напругою, відтягнути потерпілого від електричних проводів, від струмопровідних частин установки. При напрузі в установках до 1000 В можна взятися за сухий одяг потерпілого, не торкаючись відкритих частин тіла. Слід користуватися гумовими рукавичками та прогумованим плащем і т.п. Рекомендується стати на ізолюваний предмет (на суху дошку, на згорток сухого спецодягу).

У випадку судорожного обхвату потерпілим електричного проводу, який знаходиться під напругою, розгорнути руки потерпілому, відриваючи його від проводу послідовним відгинанням окремих пальців. При цьому працівник, який надає допомогу, повинен бути у діелектричних рукавицях і знаходитися на ізолюючій від землі основі.

При напрузі в електричних установках понад 1000 В рятівник повинен одягти діелектричні боти, рукавиці і діяти діелектричною штангою. Якщо потерпілий при свідомості, його кладуть у зручне положення, накривають теплим покривалом і залишають у стані спокою до прибуття лікаря.

Якщо після звільнення потерпілого від дії струму він не дихає, то потрібно негайно приступити до штучного дихання і непрямого (зовнішнього) масажу серця.

Найбільш ефективним методом штучного дихання є «з рота в рот», або «з рота в вніс». Робиться це таким чином: стають з лівого боку від потерпілого підкладають під нього ліву руку, а правою тиснуть на його лоб. Це забезпечить вільну прохідність гортані. Під лопатки потерпілому кладуть валик із скрученого одягу, а рот витирають від слизу. Зробивши 2-3 глибоких вдихи, особа яка надає допомогу, вдуває через марлю або хустку повітря із свого рота в рот або ніс потерпілого. При вдуванні повітря через рот особа, що надає допомогу, закриває пальцями ніс потерпілого; при вдуванні через ніс потерпілому закривають рот.

Після закінчення вдування повітря в рот чи ніс потерпілого звільняють, щоб дати можливість вільному видиху. Частота вдування повітря потерпілому повинна бути 12-13 разів за хвилину. При відсутності дихання і пульсу йому потрібно разом зі штучним диханням робити масаж серця. Робиться це так: потерпілого кладуть на спину на підлогу, звільняючи грудну клітку від одягу, який стискає потерпілого.

Особа, що надає допомогу, знаходиться з лівого боку від потерпілого, долонями двох рук натискає на нижню частину грудної клітки потерпілого з силою, щоб змістити її на 3-4 см. Після кожного натискування потрібно швидко забирати руки з грудної клітки, щоб дати можливість їй випростатись. У такій ситуації чергуються.

Після 2-3 вдувань повітря роблять 4-6 натискань на грудну клітку. Для перевірки появи пульсу масаж припиняють на 2-3 секунди. Перші ознаки того, що потерпілий приходить до свідомості, - поява самостійного дихання, зменшення синюватості шкіри та поява пульсу.

Констатувати смерть має право лише лікар.

Надання першої допомоги при пораненні й кровотечі.

Перша допомога при пораненні та кровотечі зводиться до обережного накладання на рану індивідуального пакета. При цьому мити її водою, змивати кров з рани забороняється. Якщо індивідуального пакета немає, для перев'язування використовують чисту носову хустинку. У цьому випадку приготувану для перев'язування тканину обробляють настоякою йоду так, щоб пляма йоду трохи перебільшувала розміри рани. При кровотечі необхідно підняти поранену кінцівку, закрити рану перев'язувальним матеріалом і притиснути ділянку біля неї на 4-5 хв., не торкаючись рани пальцем. Після цього рану треба забинтувати. Якщо кровотеча продовжується, треба до з давлення кровоносних судин за допомогою згинання кінцівки у суглобах, притискувати кровоносні судини пальцями, джгутом чи закруткою. При накладанні джгута спочатку місце накладання обгортають м'яким матеріалом (тканиною, ватою тощо). Потім джгут спочатку розтягують і туго перетягують ним попередньо обгорнуту ділянку кінцівки доти, поки не припиниться кровотеча. При використанні закрутки, у вузол просувають важіль (паличку, металевий стержень), яким закручують закрутку до припинення кровотечі. Через 1 годину після накладання джгута попускають на 5-10 хв., щоб не виникла небезпека омертвіння знекровленої частини кінцівки, на грудну клітку джгут не накладається. Кровотеча зупиняється при натисканні пальцем на поранену судину у самому місці поранення.

Перша допомога при переломах, вивихах, розтягу зв'язок суглобів, ударах.

При переломах, вивихах необхідно надати потерпілому зручне положення, яке виключає рухи пошкодженої частини тіла. Це досягається шляхом накладання шини, а при її відсутності можна використати палки, дошки, фанеру і т.д. Шина повинна бути накладена так, щоб були надійно іммобілізовані два сусідні за місцем ушкодження суглоби (вище і нижче), а якщо перелом плеча чи стегна, - то три суглоби. Накладають шину поверх одягу, або кладуть під шину що не-будь м'яке – вату, шарф, рушник. Шина повинна бути накладена так, щоб центр її знаходився на рівні перелому, а кінці накладалися на сусідні суглоби по обидва боки перелому.

Фіксація відкритого перелому вимагає дотримання додаткових умов. З метою попередження забруднення рани, необхідно змастити поверхню шкіри навколо рани настоякою йоду, попередньо зупинити кровотечу і накласти стерильну пов'язку.

Особливо небезпечні травми хребта. У таких випадках необхідно обережно, не піднімаючи потерпілого, підсунути під його спину дошку, щит, двері тощо. При переломі ребер необхідно міцно забинтувати груди або стягнути їх рушником під час видиху. При ушкодженні тазу необхідно обережно стягнути його широким рушником, покласти на тверді носі, а під зігнуті і розведені колінні суглоби підкласти валик. При переломах і вивихах ключиці у під м'язову западину кладуть вату або інший матеріал, згинають руку в лікті під прямим кутом

і прибинтовують її до тулуба. При переломах і вивихах кісті та пальців рук роблять таким чином:

кість руки з вкладеним в долоню жмутом вати, бинта (пальці зігнуті) прикладають до шини, яка повинна починатися біля середини передпліччя і закінчуватися біля кінців пальців і перебинтовують.

При розтягу зв'язок суглобів - підняти хвору кінцівку догори, накласти холодний компрес та тісну пов'язку, створити спокій до прибуття лікаря.

При ударах - забезпечити потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями не слід класти примочки, місце удару змастити настойкою йоду і накласти пов'язку.

Перша допомога при опіках, теплових ударах.

При наданні першої допомоги при опіках, теплових ударах слід швидко припинити дію високої температури. Це має особливо велике значення при займанні одягу і при опіках рідиною через одяг. У першому випадку необхідно загасити полум'я, негайно накинути на людину, що горить, будь-яку цупку тканину, щільно притиснути її до тіла. Знімають тліючий одяг або обливають його водою. При промоканні одягу гарячою водою, його також необхідно облити холодною водою або зірвати. Швидке занурення обпеченого лиця у холодну воду зменшує біль і тяжкість опіку. Місце опіків кислотами ретельно промивають струменем води протягом 10-15 хв. Обпечене місце промити 5%-ним розчином перманганату калію, або 10%-ним розчином питної соди (одна чайна ложка на склянку води). На місце опіку накладають бинт. Місце опіків їдкими лугами (каустичною содою, негашеним вапном) промивають проточною водою протягом 10-15 хв., а потім слабким розчином оцтової кислоти. Місце опіку накривають марлею. Опіки бувають трьох ступенів. При опіках **першого ступеня** з'являються почервоніння, припухлість. Уражені місця обробляють спиртом, прикладають примочки з розчину пермангату з калію і забинтовують. При більш **тяжких опіках**

(2 і 3 ступенів) обпечені місця спочатку звільняють від одягу, накривають стерильним матеріалом, зверху накладають шар вати і забинтовують. Після перев'язування потерпілого відправляють у лікувальний заклад. При опіках не слід розрізати пухирів, видаляти смолисті речовини, що прилипли до обпеченого місця, віддирати шматків одягу, які прилипли до рани. При опіках очей електричною дугою роблять холодні примочки з розчину борної кислоти, а потім потерпілого направляють у медичний заклад.

При появі різних ознак теплового або сонячного удару потерпілого негайно виводять на свіже повітря або в тінь, потім його кладуть на землю, розстібають одяг, що стискує, на голову і на серце кладуть холодні компреси, дають пити у великій кількості холодну воду, у тяжких випадках потерпілого обливають холодною водою.

При припиненні дихання або при його утрудненні до прибуття лікаря потерпілому роблять штучне дихання.

Перша допомога при обмороженні.

Обмороження виникає при місцевій дії холоду на тіло. Холод, діючи на судини, спричиняє їх звуження. В наслідок цього відбувається недостатнє кровопостачання певної ділянки тіла, що проявляється у зблідненні шкіри. Якщо вчасно не буде

надано першу допомогу, то це може спричинити до відмирання тканини.

Розрізняють три ступені обмороження:

1- побіління і втрата чутливості;

2- почервоніння і поява «пухирів»;

3- омертвіння тканини, які набувають буро червоного кольору.

При обмороженні 1 ступеня слід розтерти обморожені місця тіла сухою теплою тканиною до почервоніння. При обмороженні 2 і 3 ступенів – накласти стерильні сухі пов'язки і забезпечити негайну доставку потерпілого у лікарню. При легкому переохолодженні тіло розігрівають розтиранням, дають випити кілька склянок теплої рідини. При середніх і тяжких ступенях – тіло енергійно розтирають вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дають багато пити.

Перша допомога при отруєнні.

Причиною отруєння є проникнення в організм людини різних токсичних речовин. Захворювання починається через 2-3 години, інколи через 20-26 годин.

Причиною отруєння оксидом вуглецю є вдихання чадного газу, продуктів горіння, диму. Потерпілому необхідно забезпечити приплив свіжого повітря.

Якщо є можливість - дати подихати киснем. Звільнити його від одягу, який утруднює дихання, необхідно робити штучне дихання.

При отруєнні кислотою, якщо немає симптомів, що свідчать про прорив стравоходу або шлунку, потерпілого слід напоїти розчином питної соди, водою.

При отруєнні лугом потерпілого поють водою, лимонним соком. При наявності підозри на прорив (нестерпний біль за грудною кліткою або в ділянці шлунка) потерпілому слід нічого не давати пити, а негайно транспортувати у лікувальний

заклад.

При харчовому отруєнні потерпілому кілька разів промивають шлунок (примушують випити 1,5-2 л води, потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод. Можна дати 8 – 10 таблеток активованого вугілля. Потім дають багато чаю, але не їжу. Якщо після отруєння пройшло 1-2 години і отрута надходить вже із шлунку до кишечника, то викликати блювання даремно. У такому випадку треба дати потерпілому проносне (2 столові ложки солі на 1 склянку води). Для зменшення всмоктування отрути слизистою оболонкою шлунково-кишкового тракту потерпілому можна дати розведений крохмаль або молоко.

Щоб запобігти зупинці дихання і кровообігу, необхідне постійне спостереження за потерпілим.

Розроблено:
Інженер

Михайловська М.В.

Узгоджено:
заступник директора
з АГЧ

Мальцев А. О.

Відділ освіти, культури, молоді та спорту Овідіопольської селищної ради

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №
для лаборанта кабінету (лабораторії) біології
Овідіопольського закладу загальної середньої освіти імені Т.Шевченка
Овідіопольської селищної ради Одеського району Одеської області

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директору Овідіопольського
закладу загальної середньої освіти
імені Т.Шевченка Овідіопольської
селищної ради Одеського району
Одеської області

_____ № _____
(дата)

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №
для лаборанта кабінету (лабораторії) біології
Овідіопольського закладу загальної середньої освіти імені Т.Шевченка
Овідіопольської селищної ради Одеського району Одеської області**

1. Загальні положення

- 1.1. Інструкція з охорони праці для лаборанта кабінету (лабораторії) біології є інструкцією за професією та встановлює вимоги безпечної праці лаборанта кабінету (лабораторії) біології Овідіопольського закладу загальної середньої осв області. Вимоги Інструкції є обов'язковими для виконання лаборантом.
- 1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом МОН України від 18.04.2006 № 304, а також згідно з Правилами безпеки під час проведення навчання з біології в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженими наказом МОН України від 15.11.2010 № 1085.
- 1.3. До роботи лаборантом допускають особу, яка пройшла медичний огляд і за станом здоров'я може виконувати роботу лаборанта.
- 1.4. Лаборант проходить періодичні медичні огляди у встановленому законодавством порядку.
- 1.5. Лаборант працює під керівництвом завідувача кабінету, вчителя і відповідає за зберігання обладнання, підготовку його до лабораторних і практичних робіт, демонстраційних дослідів, здійснює профілактичне обслуговування (видалення вологі і витирання пилу, змащування окремих деталей тощо) приладів та апаратури, пристроїв і приладдя.
- 1.6. Керівник навчального закладу повинен застрахувати лаборанта від нещасних випадків під час роботи та професійних захворювань. Лаборант має право на відшкодування шкоди, заподіяної йому внаслідок травмування або професійного захворювання, пов'язаного з виконанням ним трудових обов'язків.
- 1.7. Під час влаштування на роботу лаборант проходить вступний інструктаж з питань охорони праці із занесенням до Журналу реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці.
- 1.8. Перед початком роботи лаборант проходить первинний інструктаж за цією Інструкцією, а також за інструкціями з електробезпеки, пожежної безпеки, надання

першої домедичної допомоги, а потім через кожні 6 місяців — повторний інструктаж з питань охорони праці. Результати інструктажів заносять до Журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці і засвідчують підписом особи, яка провела інструктаж, та підписом лаборанта.

- 1.9. Перед допуском до самостійної роботи лаборант повинен пройти стажування у встановленому порядку. Строк стажування має бути достатнім для набуття практичних навичок, вивчення посадової інструкції та інструкцій з питань охорони праці. Доцільність допуску лаборанта до самостійної роботи без стажування визначає керівник навчального закладу.
- 1.10. Раз на три роки лаборант проходить навчання та перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності. Перевірку знань лаборанта проводить постійна комісія, призначена наказом керівника навчального закладу, в обсязі цієї Інструкції. Також перевіряють знання інструкцій з електробезпеки, пожежної безпеки та надання першої домедичної допомоги.
- 1.11. Лаборант повинен мати I групу допуску з електробезпеки.
- 1.12. Основними шкідливими та небезпечними чинниками на робочому місці лаборанта:
 - подразлива дія розчинів кислот, лугів та інших шкідливих речовин;
 - гарячі поверхні лабораторного обладнання (наприклад, спиртівки);
 - гострі елементи робочого інструменту;
 - падіння інструментів, скляного лабораторного посуду;
 - отруйність рослин, грибів тощо;
 - дія електричного струму (за наявності незахищених струмоведучих частини електрообладнання, несправності електрообладнання);
 - пожежонебезпека.
- 1.13. Лаборант повинен:
 - виконувати правила внутрішнього розпорядку навчального закладу;
 - використовувати спецодяг та інші засоби індивідуального захисту під час роботи;
 - виконувати лише роботу, доручену безпосереднім керівником, та стосовно якої лаборанта проінструктовано;
 - не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці;
 - не допускати в лаборантську та кабінет (лабораторію) біології сторонніх осіб;
 - пам'ятати про особисту відповідальність за виконання правил охорони праці;
 - дотримуватися вимог електро-, пожежної безпеки;
 - уміти користуватися первинними засобами пожежогасіння, знати їх місце розміщення;
 - уміти надавати домедичну допомогу за нещасних випадках.
- 1.14. Хімічні речовини, які використовують для демонстраційних дослідів, практичних та лабораторних робіт у кабінеті біології, зберігати в лаборантській у закритій шафі із суцільними дверцями без скла відповідно до чинних правил безпеки для кабінетів (лабораторій) хімії навчальних закладів України.
- 1.15. На кожній склянці, банці повинна бути етикетка з точною назвою реактиву та його формулою; на тарі має бути етикетка з написом про отруйні, вогне- та вибухонебезпечні властивості речовини: червона — «Вогненебезпечно», жовта — «Отрута», зелена — «Берегти від води».
- 1.16. У приміщенні лабораторії заборонено:
 - зберігати хімічні речовини в тарі без етикеток або з нерозбірливими написами; речовини, що зберігають у тарі без етикеток, підлягають знищенню;
 - зберігати в безпосередній близькості одна від одної речовини, що можуть впливати одна на одну і спричиняти спалахування;
 - зберігати луги у склянках з притертими пробками, легкозаймисті та горючі речовини у посуді з полімерних матеріалів;

- використовувати лабораторний посуд не за призначенням;
 - курити, зберігати та вживати їжу.
- 1.17. Лаборант повинен знати пожежну небезпеку хімічних речовин та матеріалів, дотримуватися заходів безпеки під час роботи з ними та знати засоби їх гасіння.
- 1.18. За невиконання цієї Інструкції лаборант несе відповідальність згідно із законодавством.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Уважно оглянути робоче місце (чи не мокра підлога, чи немає на підлозі вибоїв, сторонніх предметів).
- 2.2. Перевірити справність вентиляції. Усі роботи в лаборантській проводити тільки за справної вентиляції. Якщо виявлено несправність витяжної вентиляції, повідомити про це безпосереднього керівника.
- 2.3. Підготувати для роботи необхідне обладнання, інструменти, перевірити їх справність; переконатися у цілості лабораторного посуду і приладів зі скла; підготувати необхідні препарати.
- 2.4. Проінформувати безпосереднього керівника про виявлені під час огляду недоліки.

3. Вимоги безпеки під час роботи

- 3.1. Забезпечити безпечний стан робочих місць для учнів, приладів, обладнання, інструментів, безпечне зберігання хімічних реактивів у кабінеті (лабораторії) біології та лаборантській.
- 3.2. Лабораторний посуд, колючі та ріжучі інструменти слід зберігати в лаборантській у шафах, що замикають, із суцільними дверцятами без скла.
- 3.3. Не допускають утримувати рослини, що містять отруйні речовини (олеандр, молочай тощо).
- 3.4. Під час роботи зі скляним лабораторним посудом слід:
- користуватися скляними трубками з оплавленими краями;
 - під час нагрівання речовин у пробірці або колбі закріплювати їх у тримачі для пробірок або в лапці штатива;
 - під час миття скляного посуду пам'ятати, що скло крихке, легко ламається і тріскається від ударів, різкої зміни температури; для миття посуду щітками («йоржиками») слід направляти дно посудини тільки від себе або вниз.
- 3.5. За використання спиртівки для нагрівання рідин слід запобігати опікам, зокрема:
- нагрівати рідини тільки в тонкостінному посуді (пробірки, колби тощо);
 - отвір пробірки або шийку колби при нагріванні направляти від себе та вбік від оточуючих;
 - під час нагрівання рідин не дозволено нахилитися над посудиною і заглядати в неї;
 - під час нагрівання предметного скла спочатку рівномірно прогрівати усю пластину, а потім проводити повільне нагрівання;
 - не допускають кип'ятіння легкозаймистих рідин на відкритому полум'ї.
- 3.6. Під час роботи з мікро- та макропрепаратами не доторкатися і не нюхати отруйні рослини, гриби.
- 3.7. Під час роботи з хімічними реактивами:
- рідкі хімічні реактиви наливати за допомогою піпеток з різними пастками або гумової груші;
 - тверді хімічні реактиви набирати зі склянок спеціальними ложечками, шпателями.
- 3.8. Обережно користуватися гострими і ріжучими інструментами (скальпелі, ножиці, леза тощо) для виготовлення препаратів.
- 3.9. Під час роботи з мікроскопом обережно користуватися предметними скельцями з біопрепаратами.

- 3.10. Для демонстраційних дослідів використовувати електронагрівальні прилади закритого типу.
- 3.11. Відпрацьовані розчини хімічних реактивів збирати у спеціально призначений посуд окремо і зливати в каналізацію тільки після нейтралізації.
- 3.12. Не використовувати інсектициди для боротьби з комахами-шкідниками кімнатних рослин.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Перекрити водопровідні крани.
- 4.2. Обладнання, пристосування, яке використовувалося для проведення експериментів/дослідів, помістити у визначене для зберігання місце.
- 4.3. Провітрити приміщення і ретельно вимити руки з милом.
- 4.4. Про всі виявлені під час роботи недоліки повідомити безпосереднього керівника.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 5.1. У разі виникнення будь-якої аварійної ситуації безпосередньо на робочому місці, на сусідніх ділянках тощо негайно повідомити про це керівника навчального закладу.
- 5.2. У разі виявлення несправності в роботі електроприладу, іскріння, запаху гару потрібно негайно припинити роботу, відключити електроприлад від електромережі і повідомити про це особу, відповідальну за електробезпеку у навчальному закладі. До роботи ставати лише після усунення несправності.
- 5.3. У разі відключення електроенергії вимкнути все електрообладнання. Вмикати його можна лише після того, як напруга електромережі відповідатиме нормам.
- 5.4. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) слід негайно повідомити про це керівника навчального закладу та вжити можливих заходів щодо евакуації людей, гасіння (локалізації) пожежі наявними первинними засобами пожежогасіння, дотримуючись порядку дій згідно з інструкцією з пожежної безпеки.
- 5.5. У разі нещасного випадку надати потерпілому домедичну допомогу, дотримуючись порядку дій згідно з Інструкцією з надання домедичної допомоги.

Інструкцію отримав

_____ (підпис)

УЗГОДЖЕНО

Голова профкому

Попова Ю.П.

_____ (підпис)

_____ (дата)

Відділ освіти, культури, молоді та спорту Овідіопольської селищної ради

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №
під час робіт з ручним електрифікованим інструментом**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директору Овідіопольського
закладу загальної середньої освіти
імені Т.Шевченка Овідіопольської
селищної ради Одеського району
Одеської області

_____ № _____
(дата)

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №
під час робіт з ручним електрифікованим інструментом**

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці під час робіт з ручним електрифікованим інструментом є інструкцією за видом робіт, що встановлює вимоги до працівників Овідіопольського закладу загальної середньої освіти імені Т.Шевченка Овідіопольської селищної ради Одеського району Одеської області, які залучаються до виконання робіт з використанням ручного електрифікованого інструменту (далі — електроінструмент), а саме дреля, перфоратора, шліфувальної або відрізної машинки, гайковерта, шуруповерта, ручного деревообробного інструмента, бетонного вібратора тощо, та допоміжного обладнання до нього, а саме: переносного роздільного або понижувального трансформатора, перетворювача струму або частоти, захисного пристрою, подовжувача, переносного ручного електросвітильника тощо.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом Міносвіти України від 18.04.2006 № 304, та з урахуванням вимог Правил безпечної роботи з інструментом та пристроями, затверджених наказом Мінпраці України від 05.06.2001 № 252; Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці від 09.01.1998 № 4.

До виконання робіт з ручним електроінструментом допускається особа не молодше 18 років, яка не має медичних протипоказань для виконання таких робіт.

1.3. Для виконання робіт з ручним електроінструментом працівника забезпечують необхідним знімним робочим інструментом (свердла, ключі-насадки, відрізні або шліфувальні круги, дискові або стрічкові пили тощо), пристроями для заміни робочого інструменту (молоток, вороток, ключ, клин тощо) та видалення стружки (щітка).

1.4. Захисний кожух знімного робочого інструменту (наприклад, шліфувальної або відрізної машинки) має бути закріплено так, щоб під час обертання інструмент не торкався кожуха. Між кругом і фланцями шліфувальної насадки мають бути еластичні прокладки завдовжки 0,5-1 мм, які рівномірно перекривають всю затиснуту поверхню фланців і виступають по всій її площині не менше ніж на 1 мм. Без захисного кожуха

допускається працювати з машинками зі шліфувальними головками діаметром до 30 мм, закріпленими на металевих шпильках. При цьому слід обов'язково використовувати захисні окуляри.

1.5. Для віддалення від робочої зони небезпечної напруги переносні джерела електроживлення повинні мати на стороні вищої напруги кабель завдовжки не більше 2 м зі штепсельною вилкою для приєднання до електромережі, а на стороні нижчої напруги — гнізда під штепсельну вилку.

1.6. Переносний ручний електросвітильник повинен мати захисну сітку, гачок для підвішування та шланговий провід з вилкою. При цьому захисна сітка має бути закріплена на корпусі гвинтами, а патрон світильника вбудований так, щоб струмоведучі частини патрона і лампи були недоступні для торкання.

1.7. Роботи з ручним електроінструментом у приміщеннях з підвищеною небезпекою, зокрема у спорудах з умовами обмеженої можливості переміщення і виходу з них (замкнених або важкодоступних просторах), виконують лише після проведення цільового інструктажу охорони праці та за нарядом-допуском із визначенням безпечних умов проведення робіт, наявності додаткових випробуваних засобів індивідуального захисту (діелектричних рукавиць, гумових ботів або килимка) та під контролем керівника робіт.

1.8. Під час експлуатації електроінструменту слід дотримуватися його режиму роботи, оскільки більшість ручного електроінструменту не розрахована на безперервний режим роботи.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Підготувати необхідні засоби індивідуального захисту (захисні окуляри, респіратор). У разі отримання наряду-допуску перевірити виконання вказаних у ньому заходів безпеки.

2.2. Перевірити наявність робочого інструменту та працездатність електроінструменту шляхом його ввімкнення на холостому ходу.

2.3. Повідомити керівника робіт про виявлені несправності та не розпочинати виконання роботи без їх усунення.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Під час експлуатації електроінструменту дотримуватися його режиму роботи, оскільки більшість ручного електроінструменту не розрахована на безперервний режим роботи.

3.2. Ручний електроінструмент переносити за рукоятку або в спеціальних ношах. Під час роботи з електроінструментом та його перенесення вживати заходів, що унеможливають його пошкодження.

3.3. З'єднувальні кабелі від електроінструменту розміщувати так, щоб унеможливити їх випадкове пошкодження під час роботи або пересування працівників, наїзду транспортних засобів та дії інших засобів виробництва (наприклад, підвішувати кабелі на безпечну висоту).

3.4. Після заміни робочого інструмента необхідно виконати пробний пуск тривалістю до 30 с, при цьому міцно тримати електроінструмент руками. Слід пам'ятати, що робочий інструмент після вимкнення рухається за інерцією протягом часу, який залежить від робочої швидкості обертання шпинделя.

3.5. Предмети, які підлягають обробленню електроінструментом, та робочий інструмент мають бути надійно закріпленими.

3.6. Робочий інструмент підводити до деталі плавно, без ударів та значних зусиль. Під час роботи стежити, щоб не було перекосів робочого інструмента. При виході робочого інструмента з деталі зменшувати натиск на електроінструмент. При наскрізному прорізанні або свердлінні конструкцій треба впевнитися в тому, що на шляху робочого інструмента (з іншої сторони конструкції) немає електропроводки, яка перебуває під напругою.

3.7. Під час роботи деревообробним інструментом запобігати попаданню під його ріжучу частину цвяхів, гвинтів та інших металевих предметів. Під час роботи із стрічковою пилою не допускати прогин стрічки пили для запобігання її пошкодженню.

3.8. Під час роботи з електроінструментом не дозволяється:

3.1.1. Доторкатися до частин робочого інструмента, що обертаються; не гальмувати та не вставляти робочий інструмент у патрон, або не виймати робочий інструмент з патрона без вимкнення електроінструмента від електромережі вимикачем (штепсельною вилкою) та повної зупинки обертових частин.

3.1.2. Натягувати, перекручувати та перегинати кабель живлення електроінструмента, ставити на нього вантаж, допускати контакт кабелю з нагрітими поверхнями інженерних комунікацій або дії на нього шкідливих речовин, що впливають на стан ізоляційного покриття.

3.1.3. Використовувати робочий інструмент зі збитим та зношеним хвостовиком, тріщинами, відшаруванням абразивної поверхні тощо.

3.1.4. Використовувати ударний інструмент (молоток) для зміни робочого інструмента (для закріплення використовувати спеціально передбачений для цього пристрій або гайковий ключ).

3.1.5. Залишати в пазу шпинделя пристрій для влаштування робочого інструмента.

3.1.6. Використовувати перехідні деталі (кільця, втулки тощо) для зменшення діаметру отвору в шліфувальному крузі при його встановленні на шпиндель (посадочний отвір робочого інструмента має підходити до опорного фланця без зазору).

3.1.7. Виконувати бічними поверхнями круга види робіт, для яких він не призначений; влаштовувати на шліфувальну машинку відрізні круги та заточувати інструмент периферійною поверхнею шліфувального або відрізного круга.

3.1.8. Підключати електроінструмент напругою до 42 В до електричної мережі загального користування через непризначений для цього трансформатор або інші електротехнічні пристрої.

3.1.9. Розбирати та ремонтувати електроінструмент, кабель його живлення, штепсельні з'єднання та інші його частини, якщо виконання цієї роботи не входить до функціональних обов'язків.

3.1.10. Вилучати стружку або тирсу під час роботи електроінструмента (стружка повинна видалятися спеціальною щіткою після повної зупинки шпинделя електроінструмента).

3.1.11. Працювати електроінструментом з приставних драбин (необхідно працювати із застосуванням засобів підмоцнення).

3.1.12. Обробляти електроінструментом обмерзлі деталі.

3.1.13. Залишати без нагляду електроінструмент, передавати електроінструмент особам, які не мають права користуватися ним, слід запобігати перебуванню людей у робочій зоні під час роботи з електроінструментом.

3.1.14. Працювати з електроінструментом в умовах, коли можливе потрапляння на електроінструмент крапель і бризок, зокрема поза межами приміщення під час снігопаду, туману, дощу за відсутності відповідного захисту (на корпусі електроінструмента має бути зображена крапля або дві краплі у трикутнику).

Електроінструментом звичайного виконання можна працювати поза приміщеннями лише в суху погоду, а під час снігопаду або дощу — під навісом.

3.1.15. Приєднувати електроінструмент до електромережі шляхом навішування зачищених кінців проводів або їх скручування (використовувати інвентарні подовжувачі).

3.1.16. Необхідно вмикати штепсельну вилку електроінструмента в електромережу при вимкненому вимикачі.

3.9. Не допускати експлуатацію електроінструмента у разі виявлення таких несправностей:

- пошкодження штепсельного з'єднання, кабелю або його захисного покриття;
- пошкодження корпусної деталі, рукоятки, вимикача;
- іскріння щіток на колекторі, яке супроводжується круговим вогнем на його поверхні;
- витікання масла з редуктора або вентиляційних каналів;
- появи диму або специфічного запаху, характерного для ізоляції, що горить;
- появи підвищеного шуму, стукоту, вібрації;
- відчуття дії електроструму.

3.10. Експлуатація абразивного робочого інструмента (шліфувального круга) допускається лише за умов дотримання визначеної його паспортом допустимої для круга робочої швидкості.

3.11. У разі раптової зупинки електроінструмента (зникнення напруги, заклинювання його рухомих частин тощо) його слід негайно вимкнути.

3.12. Якщо під час роботи переносного ручного електросвітильника перегоріла лампа, то її заміна здійснюється при вимкненому електроживленні.

3.13. Під час перерв у роботі електроінструмент відключати від електромережі шляхом роз'єднання штепсельної вилки. Під час від'єднання штепсельну вилку тримати за корпус, оскільки в інших випадках провід може висмикнутися, а рука — потрапити під напругу.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Відключити електроінструмент та допоміжне обладнання від електромережі. Прибрати робоче місце від стружки (сміття), згорнути кабель.

4.2. Очистити електроінструмент та робочий інструмент, скласти їх у відведене місце для зберігання.

4.3. Повідомити уповноваженого керівника робіт про виявлені під час роботи з електроінструментом несправності.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі виникнення надзвичайної ситуації (нещасного випадку, несправності електроінструмента тощо) негайно припинити роботу, відключити електроінструмент від електромережі шляхом роз'єднання штепсельного з'єднання та не допускати подальшої роботи з електроінструментом.

5.2. Якщо стався нещасний випадок, негайно припинити роботу, зберегти обстановку та засоби виробництва у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю або здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася, а також повідомити про подію керівника робіт (керівника закладу) та виконувати його подальші вказівки.

Інструкцію отримав

(підпис)

УЗГОДЖЕНО

Голова профкому

Попова Ю.П.

(підпис)

(дата)